

ธรรมะกับธรรมชาติ...เหมือนหรือแตกต่าง...????

นำเสนอเมื่อ : 25 มี.ค. 2552

ท่านพุทธทาสกล่าวว่ “คำว่ “ธรรมะ” ในภาษาบาลีก็ตาม ในภาษาสันสกฤตก็ตาม เป็นคำที่มีความหมายกว้างที่สุดคือ หมายถึงสิ่งทุกสิ่งทั้งที่มนุษย์รู้จักและยังไม่รู้จัก คำ ๆ นี้เป็นคำพูดคำเดียวที่ประหลาดที่สุดในโลกจนไม้อาจจะแปลเป็นภาษาอื่นได้นอกจากภาษาที่ทำให้กำเนิดแกคำ ๆ นี้...โดยคำจำกัดความของ “ธรรมะ” นั้น จะครอบคลุมถึง 4 ประการ คือ

- (1) ตัวธรรมชาติ
- (2) ตัวกฎของธรรมชาติ
- (3) ตัวหน้าที่ที่มนุษย์จะต้องกระทำให้ถูกต้องตามกฎธรรมชาติ
- (4) ตัวผลต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากการกระทำหน้าที่นั้น ๆ นั้นเอง

แต่เมื่อผู้เขียนค้นหากลับพบว่า “ธมฺม” (บาลี) และ “ธรรม” (สันสกฤต) ที่แปลว่า “สิ่งซึ่งทรงตัวอยู่” หรือ “สิ่งซึ่งดำรงอยู่” จะไปคล่องจองกับคำว่ “Y-H-W-H” (ฮีบรู) ที่แปลว่ “ผู้ทรงดำรงอยู่” โดยคำจำกัดความ “ธรรมะ” จะครอบคลุมถึงสภาวะธรรม 4 ประการ ได้แก่

- (1) ตัวของธรรมะ คือ “ความเป็นหนึ่ง” ไม่มีด้านตรงข้าม แต่ตัวของธรรมชาติ คือ “สิ่งตรงข้ามซึ่งประกอบกันเป็นหนึ่ง”
- (2) กฎของธรรมะ คือ “การดำรงอยู่ได้เอง” ตลอดกาล แต่กฎของธรรมชาติ คือ “การอาศัยสิ่งอื่นเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และแตกดับไป”
- (3) หน้าที่ของธรรมะคือ “การปกครอง” เหนือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แต่หน้าที่ของธรรมชาติ คือ “การปฏิบัติ” ภายใตกฎเกณฑ์ต่าง ๆ
- (4) ผลของธรรมะ คือ “เหตุแห่งการให้” เพื่อสนองตอบการปกครอง แต่ผลของธรรมชาติ คือ “ผลแห่งการรับ” เมื่อปฏิบัติตามนั้น

เพราะฉะนั้น “ธรรมะ” กับ “ธรรมชาติ” จึงแตกต่างและสวนทางกันอย่างสิ้นเชิง ไม่ใช่สิ่งที่จะสามารถนำมาทดแทนกันได้เลย